

УДК 656.13

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА»

Кошарний В.О.

Національний транспортний університет

В даній роботі досліджено і пропонується уточнення та конкретизація термінів які використовуються при визначенні туризму. Розглядаючи існуючу характеристику поняття «туристична інфраструктура», було виявлено, що в багатьох випадках неправильно дається роз'яснення цього терміну, що ускладнює розуміння його в цілому та негативно впливає на подальше дослідження. В даній статті, в наслідок проведеного аналізу, були запропоновані формулювання цього поняття та суміжних з ним понять, основуючись на різних наукових джерелах, які краще відповідають його змісту та формі.

Ключові слова: туризм, туристична сфера, туристична діяльність, туристична інфраструктура, туристична галузь.

Постановка проблеми. Туризм є одним з головних факторів економічного та соціального розвитку людства, та відіграє важливу роль у підвищенні рівня і якості життя кожної людини. В даний час без подорожей неможливо уявити існування та розвиток людства.

В даний час існує багато понять які використовуються при визначенні туризму: «туристична сфера», «туристична діяльність», «туристична інфраструктура». В багатьох випадках вони використовуються як синоніми, тому що немає чіткого їх визначення.

Аналіз останніх джерел і публікацій Над проблемою термінології при визначенні туризму працювали провідні вчені [3]. Наприклад визначенням поняття інфраструктура вперше займався А. Маршал та Д. Кларк в першій половині 20 ст. В подальшому цим займалися такі вчені різних країн, як Ланцов А.Е., Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Дж. Блэк. В Україні – Долгопола Г.Є., Коробейникова Я.С. та ін.

Виділення не вирішені раніше частин загальної проблеми Незважаючи на наявність великої бази наукових розробок у термінології лишаються невизначеними такі поняття як «туристична сфера» та «туристична діяльність». Дискусійними лишаються поняття «туристична інфраструктура».

Мета статті Головною метою цієї роботи є уточнення та конкретизація термінів, які використовуються при визначенні туризму.

Виклад основного матеріалу. Згідно закону України «Про туризм», під туризмом розуміють «тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає» [9].

Є декілька понять які використовуються при визначенні туризму: «туристична сфера», «туристична діяльність», «туристична інфраструктура». Не завжди вони використовуються правильно, немає їх чіткого визначення.

Розглянемо перше поняття «туристична сфера». Згідно сучасної енциклопедії термін «сфера» походить (від грецького *sphaira* – куля) і означає:

1) область дії, межі поширення чого-небудь (наприклад, сфера впливу).

2) Суспільне оточення, середовище, обстановка [2].

Згідно Словника синонімів і схожих за змістом висловів термін *сфера* має такі синоніми: куля, орбіта, коло, оборот; область, коло, світ, зона, район; поле діяльності, обсяг, діапазон, інтервал; суспільство; поверхня, площина, сфери, арена, царство, область діяльності, оточення, ніша, обстановка, терені, межа, фронт, мантія, ділянка, лоно, середа, нива, сукупність явищ, складаючих деяке ціле [3].

Найбільш до поняття «сфера туризму» на нашу думку підходять такі визначення як, діапазон або зона туристичної діяльності, область

господарства, райони які пов'язані з туризмом, або де використовується туризм.

Друга категорія «туристична діяльність». Згідно закону України «Про туризм» (стаття 5) «учасниками відносять, що виникають при здійсненні *туристичної діяльності*, є юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги (перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування) чи здійснюють посередницьку діяльність із надання характерних та супутніх послуг».

Тобто з цього виходить, що *туристична діяльність*, це створення туристичного продукту, надання туристичних послуг (перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування), здійснення посередницької діяльності із надання характерних та супутніх послуг.

Суб'єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність (далі – суб'єкти туристичної діяльності), є: туристичні оператори, туристичні агенти, інші суб'єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг; гіді-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу – фізичні особи, які проводять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом і які в установленому порядку отримали дозвіл на право здійснення туристичного супроводу, крім осіб, які працюють на відповідних посадах підприємств, установ, організацій, яким належать чи які обслуговують об'єкти відвідування; фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо.

Третя категорія – «туристична інфраструктура». В наш час також не має єдиного поняття «інфраструктура». Вважається, що спочатку термін «інфраструктура» (лат. *infra* – «нижче», «під» і лат. *structura* – «будова», «розташування») використовувався у мові військових, де це поняття означало системи стаціонарних об'єктів та окремих споруд, які є основою для розгортання збройних сил, ведення військових дій та забезпечення бойової та оперативної підготовки військ [1].

Так згідно енциклопедичного словника «інфраструктура – це сукупність галузей, підприємств і організацій, що входять в ці галузі, видів їх діяльності, покликаних забезпечувати, створювати умови для нормального функціонування виробництва та обігу товарів, а також життєдіяльності людей». [12]

Згідно економічного словника «інфраструктура – капітальне обладнання, що використовується для надання загальнодоступних послуг, включаючи транспорт і телекомунікації, газо-, електро – і водопостачання [13].

Згідно словника фінансових термінів «інфраструктура – комплекс виробничих і невиробничих галузей та сфер діяльності, що забезпечують процес і умови відтворення. Поділяється на виробничу та соціальну» [13].

Згідно Фінансового словника Фінам «Інфраструктура – комплекс взаємопов'язаних обслуговуючих структур, їх складових які забезпечують основу для вирішення проблеми (завдання)» [15].

Згідно термінологічного словника банківських і фінансових термінів. «Інфраструктура – комплекс галузей господарства, що обслуговують промислове (або яке-небудь інше) виробництво, а також населення. Включає транспорт, зв'язок, торгівлю, матеріально-технічне забезпечення, науку, освіту, охорону здоров'я» [16].

Згідно сучасної енциклопедії «інфраструктура (походить від латинського «*infra*» – нижче, під і «*structura*» – будова, розташування) це сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва і забезпечення умов життєдіяльності суспільства» [16].

Згідно географічної енциклопедії «інфраструктура – (інфраструктурний комплекс), об'єднує галузі господарства, що виробляють різні послуги особливий вид продукції. Послуги поділяються на матеріальні (торгівля, громадське харчування, житлово комунальне, побутове обслуговування, транспорт і зв'язок)» [14].

Згідно словника політології «Інфраструктура – (від лат. *infra* нижче, під і *structura* будова, розташування) сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва і забезпечення умов життєдіяльності суспільства» [10].

Згідно Словника бізнес термінів «Інфраструктура – комплекс галузей економіки, забезпечують умови для виробництва товарів: енергетика, зв'язок, транспорт, освіта, охорона здоров'я» [11].

Згідно словника надзвичайних ситуацій «Інфраструктура – сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей виробництва і життєзабезпечення населення. Розрізняють виробничу (дороги, канали, порти, тунелі, склади, системи зв'язку та ін.), соціальну (школи, лікарні...) інфраструктуру» [17].

Іноді терміном «інфраструктура» позначають комплекс так званих інфраструктурних галузей господарства (транспорт, зв'язок, освіта, охорона здоров'я та ін.) [5].

Незважаючи на всю складність чіткого визначення поняття «інфраструктура», цей термін отримав широке поширення. В Україні навіть Міністерство транспорту та зв'язку України в 2010 році було замінено на Міністерство інфраструктури України.

Згідно «Закону України про туризм» ст. 19 «Об'єктами туристичної інфраструктури є готелі, інші об'єкти, призначені для надання послуг з розміщення, заклади харчування, курортні заклади тощо»

Згідно Долгопола Г.Є. та Корабельнікової Я.С. «інфраструктура саме у туристичній сфері представлена будинками та спорудами, елементами транспортної інфраструктури, закладами культури, ін. закладами, які задіяні в наданні туристичних послуг.

До елементів основної (виробничої) інфраструктури належать об'єкти розміщення, харчування та транспортування туристів. До супутньої інфраструктури належать заклади культури, розважальні заклади, спортивні заклади, закла-

ди охорони здоров'я, в межах яких надаються додаткові послуги туристу» [6].

Четверта категорія – «туристична галузь». Туристична галузь – це сукупність підприємств, організацій які виготовляють однорідну продукцію, або надають однорідні послуги [5].

Згідно державного класифікатора «Галузі народного господарства України», *Туристична галузь* України була об'єднана в єдину галузь народного господарства «91620 Відпочинок і туризм» [8].

До туристичної галузі відносяться такі підприємства та організації [8]:

– Оздоровчі заклади і заклади відпочинку (табори відпочинку і оздоровлення дітей, будинки відпочинку, пансіонати без лікування та інші заклади відпочинку).

– Туристські готелі, туристичні бази, мотелі, кемпінги, екскурсійні бюро і бюро подорожей, заклади по організації міжнародного туризму,

– Фізкультурно-оздоровчі комплекси, навчально-тренувальні центри і бази, стадіони, палаци спорту, спеціалізовані і комплексні спортивні зали, манежі, велотреки, штучні водні басейни і ковзанки, стрільбища, тири (стенди), спортивні бази і бази прокату спортивного інвентаря та обладнання); іподроми; спортивні, кінно-спортивні, авіаспортивні, стрілецько-спортивні, спортивно-технічні, шахово-шашкові клуби, водні і рятувальні станції, дитячі спортивні школи, школи вищої спортивної майстерності, спортивні школи олімпійського резерву, мотодроми, кордодроми, школи службового собаководства.

Згідно класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) [7] *туристична діяльність* є видом економічної діяльності з кодом 79:

Розділ 79. Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність

Цей розділ включає діяльність агентств з організації подорожей, перевезення та розміщення в засобах тимчасового розміщення туристів і мандрівників, організації та проведення турів, які продають туристичні агентства або безпосередньо агенти, такі як туристичні оператори.

Цей розділ також включає інші види діяльності, пов'язані з туристичними послугами, у т.ч. бронювання. Діяльність туристичних гідів і просування туристичних послуг також включені до цього розділу.

Також існують розділи, які безпосередньо пов'язані з туризмом:

Наприклад, розділ 55. *Тимчасове розміщення.*

Цей розділ включає надання місць для короткострокового проживання для розміщення відраджених та інших приїжджих.

Розділ 82.30. *Організування конгресів і торговельних виставок.*

Цей розділ включає організування, просування і/або проведення різних подій, таких як бізнес-покази, збори, конференції та зустрічі, з організацією та наданням персоналу для роботи в місцях проведення подібних заходів або без надання персоналу.

Висновки та пропозиції. Аналізуючи вище наведені визначення можна визначити «туристичну інфраструктуру» як сукупність галузей, підприємств і організацій, видів їх діяльності, політичних забезпечувати, умови для нормального функціонування туристичної діяльності.

Якщо порівнювати категорії «туристична сфера» та «туристична інфраструктура», то на мій погляд правильно було б використовувати поняття «туристична інфраструктура», або «туристична галузь», як в законі України «Про туризм» де використовують дві категорії «туристична галузь» та «туристична діяльність».

Отже, проведений аналіз дає змогу краще розуміти та використовувати дане поняття в виробничій та науковій діяльності.

Список літератури:

- Ланцов А. Е. Совершенствование механизма финансирования инфраструктурных проектов в России. Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук / А. Е. Ланцов / Московский государственный университет экономики, статистики и информатики (МЭСИ) / М. – 2014. – 226 с.
- Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева / – 2-е изд., испр. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 479 с.
- Абрамов Н. Словарь русских синонимов и сходных по смыслу выражений / Н. Абрамов / – под ред. М.: Русские словари, 1999. – 433 с.
- Словари и энциклопедии на Академике. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://di, c. academi, c. ru>
- Блэк Дж. Экономика. Толковый словарь / Дж. Блэк / – М.: «ИНФРА-М», Издательство «Весь Мир». Общая редакция: д.э.н. Осадчая И. М., 2000.
- Долгопола Г. Е. / Туристична інфраструктура: до проблеми визначення та функціонування державно-приватного партнерства / Г. Е. Долгопола, Я. С. Корабельнікова / Международная научно-практическая Интернет-конференция «Актуальные вопросы повышения конкурентоспособности государства, бизнеса и образования в современных экономических условиях», Полтава, 14-15 февраля 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/dolgopola.htm
- Классификация видов экономической деятельности (КВЕД) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kved. ukrstat.gov.ua/KVED2010/79/KVED10_79.html
- Інформаційно-правовий портал. Загальний Класифікатор «Галузі народного господарства України». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/big/text771/pg5.htm>
- Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr>
- Словари и энциклопедии на Академике. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/politology/1212/Инфраструктура>
- Словари и энциклопедии на Академике. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/business/5433>
- Словари и энциклопедии на Академике. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/es/23398/инфраструктура>

13. Словари и энциклопедии на Академике. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/econ_dict/6966
14. Словари и энциклопедии на Академике. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/enc_geo/111/ИНФРАСТРУКТУРА
15. Словари и энциклопедии на Академике. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/fin_enc/13870
16. Словари и энциклопедии на Академике. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/enc1p/19986>
17. Словари и энциклопедии на Академике. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://di, c. academi, c. ru/di, c. nsf/emergency/966/Инфраструктура>

Кошарный В.А.

Национальный транспортный университет

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТИЯ «ТУРИСТИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА»

Аннотация

В данной работе исследованы и предлагается уточнение и конкретизация сроков используемых при определении туризма. Рассматривая существующую характеристику понятия «туристическая инфраструктура», было выявлено, что во многих случаях неправильно дается разъяснение этого термина, что затрудняет понимание в целом и негативно влияет на дальнейшее исследование. В данной статье, в результате проведенного анализа, были предложены формулировки этого понятия и смежных с ним понятий, основываясь на различных научных источниках, которые лучше соответствуют его содержания и форме.

Ключевые слова: туризм, туристическая сфера, туристическая деятельность, туристическая инфраструктура, туристическая отрасль.

Kosharnyi V.O.

National Transport University

GENERAL DESCRIPTION OF CONCEPT «TOURISM INFRASTRUCTURE»

Summary

In this work the data and suggests refinement and specification of terms used in the definition of tourism. Considering the existing characteristics of the concept of «tourism infrastructure», it was found that in many cases given the wrong explanation of this term that difficult to understand it as a whole and adversely affect further study. This makes the article, as a result of the analysis have been proposed formulation of the concept and adjacent concepts based on various scientific sources, which are better suited to its content and form.

Keywords: tourism, tourist area, tourist activities, tourism infrastructure, tourism industry.